

VÝBĚROVÁ REŠERŠE

Z PEDAGOGICKÉ BIBLIOGRAFICKÉ DATABÁZE Z ČESKÝCH ČASOPISŮ

2023 ZÁŘÍ

Plné texty článků lze objednat emailem na adrese studovna@npmk.cz

1.

Centrum pro talentovanou mládež : podporujeme zvýšení vzdělanosti, to je náš záměr / [Center for talented youth : supporting increase in the educational level, that is our goal] /
Jeanne Bočková ; Michaela Váchová – cze

In: Učitel'ský měsíčník : odborný časopis pro pedagogy -- ISSN 2694-9946 -- Roč. 2023, č. 5 (2023), s. 23-24.

Ředitelka Centra pro talentovanou mládež přibližuje smysl a osobní zkušenost s mezinárodním programem Advanced Placement (AP) a popisuje důvody, proč bylo výhodné převést ho do českého vzdělávacího systému. Program přichází z USA, ale je rozšířen po celém světě. Je flexibilní, umožňuje studentovi vybírat si kurzy a zkoušky v oborech, ve kterých se chce profilovat. Výsledky zkoušky AP uznávají u přijímacího řízení ty nejlepší univerzity na světě.

střední škola ; žák ; zahraniční studium ; přechod ze střední na vysokou školu ; dovednost studovat ; vzdělávací program ; zkouška ; přijímací zkouška ; prestiž ; vysoká škola ; zkušební systém ; talent

<http://katalog.npmk.cz/documents/529604>

2.

Efektivní komunikace pedagogů a rodičů jako prevence nevhodného chování dětí v praxi mateřské školy / [Effective communication between teachers and parents as a prevention of inappropriate behavior of children in kindergarten practice] / Egle Havrdová, Anna Petrová Kubešová, Michaela Štibraná -- cze -- Obsahuje bibliografické odkazy

In: Speciál pro MŠ : příloha časopisu Řízení školy -- ISSN 2571-0591 -- Roč. 2023, č. 3 (2023).

Text popisuje metodiku Dobrý začátek, která podporuje partnerský vztah rodičů a pedagogů a otevřenou komunikaci mezi nimi. Autorky představují komunikační strategie, které mohou pomoci k budování pozitivních vztahů (rodiče jako aktivní partneři; komunikace založená na respektu a slušnosti; aktivní naslouchání; používání popisného jazyka, který informaci sděluje neutrálně).

mateřská škola ; komunikace ; vztah rodiče-učitel ; předškolní věk ; předškolní výchova ; rodičovská účast ; spolupráce ve výchově ; sociální komunikace ; konflikt ; verbální komunikace ;

spolupráce ; učitel ; věk 3-6

<http://katalog.npmk.cz/documents/529507>

3.

Empatie a řád : děti s poruchou autistického spektra na základní škole / [Empathy and order : children with autism spectrum disorder in elementary school] / Kristýna Havlíčková – cze

In: Rodina a škola [cze] -- ISSN 0035-7766 -- Roč. 70, č. 2 (únor) (2023), s. 22-23.

Článek se věnuje tomu, jak z pohledu učitele pracovat s dítětem s poruchou autistického spektra na základní škole. Přináší 9 tipů, které jsou souhrnem zkušeností, které autorka textu během své praxe nasbírala. Doporučuje např. vytvořit pravidla, dodržovat sliby nebo uspořádat přednášku s odborníky o autismu pro spolužáky.

autistický jedinec ; základní škola ; třída ; poruchy autistického spektra ; autismus ; dítě ; inkluzivní vzdělávání ; vzdělání ; komunikace ; výchovné působení ; vztah učitel-žák ; speciální pedagogika

<http://katalog.npmk.cz/documents/529581>

4.

Grunnlaget : norská metoda pomáhá dětem s učením / [Grunnlaget : Norwegian method that helps children with learning] / Petra Macková a tým APIV B – cze

In: Rodina a škola [cze] -- ISSN 0035-7766 -- Roč. 70, č. 1 (leden) (2023), s. 18-20.

zpojmevsechny.cz

Grunnlaget je norská metoda pedagoga Magna Nyborga. Je určena primárně pro výuku žáků ze sociálně znevýhodněného prostředí. V Norsku ho zavedla většina mateřských a základních škol. Jde o přípravu na vstup do školy u dětí ohrožených školním neúspěchem. Zahrnuje tři procesy: selektivní asociaci, selektivní rozlišování, selektivní zobecňování. V Česku se tato metoda poprvé objevila díky organizaci Člověk v tísni. Společnost pořádá také jejich semináře a kurzy.

vyučovací metoda ; mateřská škola ; základní škola ; emoce ; vnímání ; sociálně znevýhodněný ; poznávací proces ; seminář ; pedagogická činnost ; přechod z mateřské na základní školu ; předškolní dítě ; předškolní věk ; mladší školní věk ; školní neúspěch ; integrace žáka ; Nyborg, Magne, ; Člověk v tísni (společnost)

<http://katalog.npmk.cz/documents/529300>

5.

Ilustrátor Mariquita : životní dráha ukrajinského emigranta v meziválečném Československu a jeho ilustrace v českých knihách a časopisech pro děti a mládež = Illustrator Mariquita : the life of a Ukrainian immigrant in inter-war Czechoslovakia and his illustrations in Czech books and magazines for children and youth / Dagmar Petišková -- cze -- Obsahuje bibliografické odkazy

In: Tvořivá dramatika -- ISSN 1211-8001 -- Roč. 34, č. 1 (2023), s. 31-35.

Autorka shrnuje osud a odkaz výtvarníka Myroslava Hryhorijiva (1911–2000), jehož umělecké jméno zní Mariquita. Po roce 1920 emigroval s rodiči z Ukrajiny do Československa, kde získal vzdělání a prosadil se jako ilustrátor. Již jako velmi mladý ilustroval časopisy a knihy se skautskou tematikou. Později výtvarně doprovodil knihy Jaroslava Foglara, Boženy Němcové, příběhy Felixe Háje o Karlovi Maříkovi a řadu dalších děl. Je spoluautorem knihy komiksového typu o Kryštofu Kolumbovi. Po 2. světové válce emigroval do USA. Jeho tvorba upadla v období socialismu do zapomnění, avšak od roku 1999 jej cíleně připomínají různé skautské projekty. Dílo Mariquity je významně zastoupeno v Pedagogické knihovně J. A. Komenského.

biografie ; ilustrátor ; ilustrace ; umělecká činnost ; výtvarné umění ; kniha pro mládež ; dětská kniha ; skauting ; emigrace ; emigrant ; dějiny ; Mariquita, ; Národní pedagogické muzeum a knihovna J.A. Komenského (Praha, Česko). ; Ukrajina ; Československo ; Ukrajinci ; dobrodružná literatura (o ní) ; 20. století

<http://katalog.npmk.cz/documents/528187>

6.

Inkluze je zvládnutá, když jsou žáci nejen vedle sebe, ale spolu / [Inclusion is mastered when students are not only next to each other, but together] / Helena Wernischová – cze

In: Školní poradenství v praxi : nový odborný časopis pro poradenské pracovníky – ISSN 2336-3436 -- Roč. 10, č. 3 (2023), s. 31-32.

V současné době probíhá debata na různých úrovních a platformách v českém školství, především na základních školách, o nových právních a ekonomických podmínkách inkluze žáků se speciálními vzdělávacími potřebami (SVP). Autorka popisuje, jak se vztah k dětem i dospělým se SVP v naší společnosti v posledních letech proměnil a jak propojování dětí s různými předpoklady ke vzdělávání sdílí stále větší část lidí. Týmy pedagogů, asistentů i dalších pracovníků škol rozvíjí jejich znalosti a dovednosti a také posilují solidaritu u žáků a studentů, kteří nepotřebují speciální podporu. Jako příklad dobře zvládnuté inkluze žáků se SVP 4. a 5. stupně autorka uvádí církevní základní školu v Brně - Škola příběhem. Pro asistenty pedagoga na Evangelické akademii VOŠ a SOŠ v Praze probíhají již po několik let akreditované kurzy. Doporučuje se jejich prezenční forma, protože může studenty lépe připravit na náročné situace v praxi.

základní škola ; inkluzivní vzdělávání ; výchovně-vzdělávací principy ; speciální pedagogika ; vzdělávání dospělých ; celoživotní vzdělávání ; speciální vzdělávací potřeby ; integrace žáka ;

školství ; prezenční výuka ; asistent pedagoga ; pracovní požadavky ; Česko

<http://katalog.npmk.cz/documents/529350>

7.

Jak ovlivňuje třídní učitel přímo i nepřímo svým postojem svoji třídu / [How does a class teacher's attitude directly and indirectly influence his class] / Eva Kudrnová – cze

In: Třídní učitel a vedení třídy -- ISSN 2570-8279 -- Roč. 2023, č. 2 (II.čtvrtletí) (2023), s. 13-16.

Tématem článku je role a vliv třídního učitele na žáky a třídu. Popisuje se v něm, jaké vlastnosti by měl mít (důslednost, sociální zdatnost, upřímnost, inspirace a schopnost ocenit snahu svých žáků) a na co by měl dát během výkonu své práce pozor. Upozorňuje také na specifčnost role třídního učitele a jeho vliv na chování celé třídy.

třídní učitel ; role učitele ; vztah učitel-žák ; pedagogická komunikace ; interpersonální vztahy ; dovednost ; komunikace ; třída ; klima třídy

<http://katalog.npmk.cz/documents/529405>

8.

Když zmizí jeden odstavec : novela školského zákona vzala učitelům svobodnou volbu metod práce / [When one paragraph disappears : the amendment to the Education Act took away from teachers free choice of work methods] / Jaroslava Štefflová – cze

In: Učitelské noviny : týdeník pro učitele a přátele školy -- ISSN 0139-5718 [CZ] -- Roč. 126, č. 29 (2023), s. 4-6.

Článek představuje názory vybraných ředitelů na změnu paragrafu 22a školského zákona, jenž tvrdí, že pedagogický pracovník má právo "na využívání metod, forem a prostředků dle vlastního uvážení v souladu se zásadami a cíli vzdělávání při přímé vyučovací, výchovné, speciálněpedagogické a pedagogicko-psychologické činnosti". Ředitelé tuto změnu nepřijímají - tvrdí například, že cesta, kdy by vedení školy učitelům nařizovalo konkrétní postupy, může narušit kolegiální atmosféru.

školství ; školský zákon ; školská legislativa ; učitel ; systém výchovy a vzdělávání ; školská reforma ; výuka ; vyučovací metoda ; výchovná metoda ; speciální pedagogika ; pedagogická psychologie ; praxe ; efektivnost vzdělávání ; názor ; ředitel školy ; Česko

<http://katalog.npmk.cz/documents/529714>

9.

Komenský byl génius : a taky fešák, co psal bestsellery / [Comenius was a genius : and a handsome man who wrote bestsellers] / Markéta Pánková ; Barbora Postránecká – cze

In: Srdcaři : rozhovory : 22 inspirativních příběhů -- s. 106-108.

Rozhovor s ředitelkou NPMK JAK o jejím osobním vztahu ke Komenskému a o její knize Jan Amos Komenský v kostce. Poukázáno je především na působení Komenského, pedagogického reformátora a zakladatele moderní pedagogiky, v několika středo- a západoevropských státech a na jeho vyučovací metody, jež jsou v mnohém dodnes aktuální. Pozornost je věnována i výtvarnému zobrazení Komenského. Zmíněna je také skutečnost, že potomci Komenského emigrovali po 2. sv. válce do USA, kde dodnes žijí.

pedagogika ; dílo ; reforma ; inovace ve vzdělávání ; historické hledisko ; vyučovací metoda ; působení ; výtvarné umění ; emigrace ; Komenský, Jan Amos ; Národní pedagogické muzeum a knihovna J.A. Komenského (Praha, Česko) ; Evropa střední ; Evropa západní ; Spojené státy americké ; potomstvo

<http://katalog.npmk.cz/documents/529435>

10.

Lesní mateřská škola jako alternativa / [Forest kindergarten as an alternative] / Redakce časopisu Speciál pro mateřské školy – cze

In: Speciál pro MŠ : příloha časopisu Řízení školy -- ISSN 2571-0591 -- Roč. 2023, č. 3 (2023).

Tématem textu je lesní mateřská škola jako alternativa k tradiční škole. Řada mateřských škol zvažuje jejich zřízení, aby rozšířily své stávající kapacity. Avšak lesní MŠ má svá specifika, která nemusí být tak snadné splnit. Patří mezi ně pravidlo dostupnosti volné přírody maximálně do 20 minut dětské chůze od zázemí a také zapojení učitelů, kteří umí a chtějí vzdělávat děti v přírodě.

mateřská škola ; lesní mateřská škola ; alternativní škola ; příroda ; výuka ; předškolní výchova ; legislativa ; činnosti v přírodě ; řízení školy ; učitel

<http://katalog.npmk.cz/documents/529511>

11.

Odolnost vůči stresu u rodičů dětí s PAS / [Resistance to stress in parents of children with ASD] / Eliška Šlajsová -- cze -- Obsahuje bibliografické odkazy

In: Školní poradenství v praxi : nový odborný časopis pro poradenské pracovníky -- ISSN 2336-3436 -- Roč. 10, č. 3 (2023), s. 2-5.

Autorka výzkumu se zaměřuje na rodiče dětí s poruchou autistického spektra (PAS). Péče o děti s PAS s sebou nese vysokou míru zátěže. Výzkumná zjištění opakovaně potvrzují, že u rodičů autistických dětí je vyšší prevalence úzkostných a depresivních poruch. Cílem této studie bylo přinést bližší pohled na individuální zkušenosti se zvládáním zátěže u zástupců z řad rodičů žijících v ČR. Pro kvantitativní část byla sebrána data od 33 respondentů, většina z nich byly ženy.

V kvalitativní části výzkumu byly uskutečněny hloubkové rozhovory s šesti z nich. Na základě těchto údajů by měly být uskutečňovány praktické kroky za účelem další či efektivnější pomoci. Mohou být využívány intervence rozvíjející sebesoucit za účelem podpory jejich psychické odolnosti.

autismus ; péče o dítě ; mentálně postižený ; metoda výzkumu ; rodičovská účast ; psychická zátěž ; deprese ; stres ; terapie ; výchova ; poruchy autistického spektra ; žena ; sebepercepce ; interview ; Česko

<http://katalog.npmk.cz/documents/529306>

12.

Program proti šikaně KiVa a jeho působení na postoje žáků a učitelů / [Anti-bullying intervention KiVa and the impact of pupils' and teachers' attitudes] / Marek Pour, Adam Klocek -- cze -- Obsahuje bibliografické odkazy

In: Řízení školy : odborný měsíčník pro ředitele škol -- ISSN 1214-8679 -- Roč. 20, č. 5 (2023), s. 38-40.

<https://www.scholaempirica.org>

V rámci programu proti šikaně KiVa jsou postoje jedním z mechanismů změny ke snížení šikany a viktimizace. Ve své preventivní části pracuje s pravidelnými výukovými leklemi a interaktivními hrami, které mají za cíl působit na postoje nejen žáků, ale i učitelů. Více než 2/3 žáků se při šikaně ocitají v roli přihlížejících, z toho důvodu se program KiVa zaměřuje zejména na ně. Působí takovým způsobem, aby se přihlížející žáci v konkrétní situaci nebáli zakročít a zastat se oběti. Program působí i na učitele, kteří mají někdy tendenci šikanu přehlížet, aby se nebrala jako jejich pedagogické selhání.

šikanování ; vztah učitel-žák ; vztah rodiče-škola ; školská politika ; pedagogická dovednost ; prevence ; výuka ; postoj žáka ; postoj učitele ; hra

<http://katalog.npmk.cz/documents/529101>

13.

Rovesnícke učenie pri riešení problémovej úlohy u detí predškolského veku = Peer tutoring while problem-solving in pre-school age children / Zuzana Petrová, Kateřina Navrátilová -- slo -- Obsahuje bibliografické odkazy

In: Pedagogická orientace -- ISSN 1211-4669 -- Roč. 32, č. 2 (2022), s. 94-114.

Popsána je problematika spolupráce mezi dětmi předškolního věku jako organizační formy učení a vzdělávání. V rámci výzkumu byly sledovány dvojice dětí v mateřské škole, které měly za úkol spolupracovat při řešení problémového úkolu. Děti ve dvojici měly stanoveny rozdílné úkoly - starší, zkušenější dítě pomáhalo mladšímu při řešení úlohy vždy, když toto dítě potřebovalo

pomoc. Autorky popisují výsledky analýzy a uvádějí je do kontextu problematiky kooperativního učení v předškolním vzdělávání.

předškolní výchova ; předškolní dítě ; preprimární vzdělávání ; vzájemné učení mezi vrstevníky ; učení ve skupině ; skupinová práce ; spolupráce ; řešení úloh ; předškolní věk ; forma výuky ; výsledek výzkumu ; věková struktura ; práce ve dvojicích

<http://katalog.npmk.cz/documents/529093>

14.

Služba Sociální kliniky : 3 online konzultace pro pedagogické pracovníky / [Social clinic service : 3 online consultations for teaching staff] / Daniela Vodáčková – cze

In: Školní poradenství v praxi : nový odborný časopis pro poradenské pracovníky – ISSN 2336-3436 -- Roč. 10, č. 3 (2023), s. 38.

<https://www.socialniklinika.cz/>

Služba 3 online konzultace vznikla v covidové době a jejím cílem je podpořit dospělé osoby v náročných situacích. Vychází z tradičního modelu linky důvěry a může se uskutečnit na různých platformách. Konzultace zajišťuje tým profesionálních krizových interventů a zkušených psychoterapeutů. Autorka článku popisuje přínos služby pro pedagogické pracovníky, kteří byli v posledních letech přetíženi kvůli covidové pandemii a pak válce na Ukrajině. Za dobu fungování projektu službu využilo 243 klientů.

pedagogické povolání ; podpora ; konzultace ; psychologická služba ; covid-19 ; psychická zátěž ; vyučující personál ; podpůrná opatření ; Sociální klinika ; Ukrajinci ; 2020-

<http://katalog.npmk.cz/documents/529362>

15.

Úskalí alternativních výchovných přístupů / [Pitfalls of alternative educational approaches] / Marta Helingerová – cze

In: Třídní učitel a vedení třídy -- ISSN 2570-8279 -- Roč. 2023, č. 2 (II.čtvrtletí) (2023), s. 7-9.

Psychoterapeutka a školní psycholožka popisuje úskalí alternativních výchovných přístupů. Podle jejího názoru je pro zdravý vývoj dítěte dobré zažít odmítnutí, mantinely, nemít pozornost rodiče neustále a hned. Nové styly mohou jako nezamyšlený efekt vést k horší psychické odolnosti dětí. V článku uvádí příklady ze své praxe.

výchova ; výchovné působení ; rodičovská role ; vztah dospělý-dítě ; vztah rodiče-dítě ; zpětná vazba ; alternativa ; rodinná výchova ; výchova dítěte ; psychický vývoj

<http://katalog.npmk.cz/documents/529401>